

Inleiding: Samen kiezen voor een groen en sociaal De Wolden

Waar kies je voor als je denkt aan de toekomst van De Wolden?

Kies je voor een gemeente waar kinderen veilig buiten kunnen spelen en opgroeien in een gezonde omgeving? Waar starters en doorstromers een betaalbaar huis kunnen vinden en we zuinig zijn op de natuur en de ruimte die ons zo dierbaar is?

Kies je voor een eerlijke, lokale economie, waarin we onze boeren helpen de overstap te maken naar een duurzame toekomst en waar de unieke kwaliteit van ons landschap de motor is?

Of kies je voor een solidaire zorgzame gemeenschap, waar we omzien naar elkaar, waar jong en oud met elkaar verbonden zijn en waar voorzieningen als de school, de bieb en het zwembad het kloppend hart van onze vitale dorpen vormen?

Voor GroenLinks-PvdA De Wolden is dit geen kwestie van kiezen. Wij geloven dat dit allemaal samengaat. Dit programma is ons plan om dit te bereiken. Een plan waarin niet de systemen of de regels, maar jij als inwoner van De Wolden centraal staat.

Ons verhaal is opgebouwd rond de drie belangrijkste aspecten van jouw leven: een fijne plek om te **Leven en Wonen**, een eerlijk **Inkomen** uit een duurzame economie, en **Welzijn** in een zorgzame gemeenschap voor iedereen.

Daar doorheen lopen drie rode draden die laten zien waar wij fundamenteel voor staan:

- De **verbinding tussen generaties**, omdat we samen sterker staan.
- Een **gezonde leefomgeving**, omdat onze gezondheid en die van de natuur ons grootste goed zijn.
- De kracht van onze **solidaire zorgzame gemeenschap**, waarin we er voor elkaar zijn en niemand aan de kant laten staan.

In dit programma beschrijven wij onze ambitieuze toekomstgerichte visie voor de ontwikkeling van de Wolden. Een gemeente waarin verbindende solidariteit '**naoberschap**' en de kwaliteit van wonen, landbouw, natuur en recreatie leidend zijn, voor nu en de toekomst.

GL/PvdA toont lef door duidelijke ruimtelijke keuzes te maken '*niet alles kan overal*' die het welzijn van onze inwoners en de kwaliteit van onze leefomgeving voor de lange termijn garanderen.

Dit is ons plan voor de komende 4 jaar. Een toekomst waarin we de juiste keuzes maken, voor elkaar en voor de generaties na ons. Een groen en sociaal De Wolden.

Lees verder en doe met ons mee.

Pijler 1: Leven en Wonen in een gezonde omgeving

Ons uitgangspunt: De juiste functie op de juiste plaats

Voordat we ingaan op de details van wonen, natuur en landbouw, benoemen we een fundamenteel principe: de natuurlijke eigenschappen van de bodem leidend. Dit betekent dat we niet zomaar overal meer kunnen bouwen of boeren zoals we dat gewend waren. We kijken eerst naar de natuurlijke eigenschappen van de grond en het watersysteem, en passen onze plannen daarop aan. Dit uitgangspunt helpt ons om toekomstbestendige keuzes te maken die de kwaliteit van onze leefomgeving en de veiligheid van onze inwoners voor de lange termijn garanderen.

1.1 Een betaalbaar en duurzaam thuis voor iedereen

Een betaalbaar en fijn huis is een basisrecht, geen verdienmodel. Toch is een eigen plek voor veel mensen onbereikbaar geworden. Starters staan buitenspel, ouderen kunnen niet doorstromen en de huren stijgen sneller dan de lonen. Wij vinden dat de gemeente haar kerntaak weer moet oppakken: zorgen voor voldoende, goede en betaalbare woningen voor al onze inwoners.

Betaalbaarheid eerst: meer grip en een duidelijke visie

Wij willen dat mensen weer een huis kunnen vinden in onze gemeente. Daarom moet de gemeente de regie terugpakken.

- **De gemeente als bouwer en partner:** Op grond die de gemeente bezit, kan zij zelf zonder winstoogmerk betaalbare woningen ontwikkelen. Voor **starters** kan de winst gebruikt worden om de prijs te verlagen. Ook kan er met de gemeente gewerkt worden aan een gedeelde aankoop, waar de gemeente de kosten voor de grond voorschiet en de inwoners dus start met alleen de kosten voor het te bouwen huis. De kosten voor de grond kunnen later worden terugbetaald aan de gemeente. Met deze uitgestelde betalingen wordt het aankoopbedrag toereikend gemaakt.
- Voor **sociale huur** zetten we een slimme samenwerking op: de gemeente bouwt in overleg met een woningcorporatie als Actium. Hierbij neemt de gemeente het risico voor de bouw weg bij de corporatie. De corporatie adviseert over het type woningen, zodat zij deze later direct in beheer kan nemen. Zo zorgen we dat er gebouwd wordt wat nodig is, onder regie van de gemeenschap.
- **30% sociale huur:** We sturen actief op een goede mix van huur- en koopwoningen en leggen vast dat bij nieuwbouwprojecten **minimaal 30%** van de woningen sociale huur is.
- **Een heldere routekaart:** We stoppen met ad-hoc beslissingen. Daarom **herijken we de woonvisie**: wat voor woningen zijn er nu en in de toekomst nodig? We brengen alle mogelijkheden in kaart op een '**meerjaren kansenkaart**', zodat voor iedereen duidelijk is wat waar kan. Voor goede initiatieven van inwoners en ondernemers is ons uitgangspunt: '**ja, mits**' in plaats van 'nee, tenzij'.

Slimmer wonen, meer samen

We kunnen meer woningen creëren door slimmer om te gaan met de ruimte die er al is. Dit biedt kansen om de verbinding tussen generaties te versterken en onze zorgzame gemeenschap nog krachtiger te maken.

- **Ruimte voor samenleven:** We stimuleren en maken het makkelijker om **nieuwe woonvormen** te realiseren, zoals hofjes waar jong en oud samenwonen of het gezamenlijk opkopen van een vrijkomend boerenerf. Zo ontstaat een moderne vorm van onze solidaire zorgzame gemeenschap. Denk aan een jong gezin dat een boodschap meeneemt voor de oudere buurvrouw, terwijl zij op haar beurt een oogje in het zeil houdt of een middagje op de kinderen past. Het is het vanzelfsprekende 'omzien naar elkaar' dat onze dorpen zo sterk maakt, verankerd in de plek waar mensen wonen.
- **Benutten wat er is:** Leegstaande stallen, schuren of winkels kunnen prachtige woonruimtes worden. We moedigen het **splitsen van grote huizen** aan, zodat meerdere huishoudens een pand kunnen bewonen en elkaar kunnen helpen.

Duurzaam bouwen en wonen: goed voor nu en voor de toekomst

Duurzaam wonen is goed voor uw portemonnee, voor uw gezondheid en voor de wereld om ons heen.

- **Actieve hulp bij verduurzaming:** Verduurzamen begint bij de huizen die er al staan. Daarom neemt de gemeente een **proactieve en helpende rol** aan. We wachten niet tot jij aanbelt, maar komen naar je toe met advies en praktische hulp bij het aanvragen van subsidies voor bijvoorbeeld isolatie of een warmtepomp.
- **Nieuwbouw is toekomstgericht:** Voor alle nieuwbouw wordt **energieneutraal de ondergrens**. We stimuleren het gebruik van gezonde, natuurlijke materialen (**biobased bouwen**) en bouwen altijd natuurinclusief, met ingebouwde nestkasten voor vogels en vleermuizen. Deze woningen zijn bovendien **levensloopbestendig**, zodat ze eenvoudig kunnen worden aangepast aan een nieuwe levensfase.
- **Huizen om in te wonen:** We pakken speculanten aan die woningen leeg laten staan om de prijs op te drijven. Daarom voeren we een **zelfbewoningsplicht** in.

Samen zorgen we ervoor dat een goed huis in een fijne buurt weer bereikbaar wordt voor iedereen.

1.2 Een veilige en bereikbare buurt

Iedereen moet zich vrij en veilig kunnen bewegen in onze gemeente. Of het nu gaat om een kind dat naar school fietst, iemand die boodschappen doet met een rollator of een sporter die een rondje hardloopt. Een buurt waar mensen de ruimte krijgen, niet de auto's, is een buurt die leeft. Daarom maken wij duidelijke keuzes voor een veilige en bereikbare omgeving voor al onze inwoners.

Veiligheid boven snelheid

De inrichting van onze straten moet uitnodigen tot veilig en rustig rijden. Het is tijd om de prioriteiten om te draaien: de veiligheid van voetgangers en fietsers staat voorop. Wij vinden dat het verkeer zich moet aanpassen aan de omgeving, niet andersom.

- **De auto is te gast:** In onze dorpskernen en woonwijken geven we ruim baan aan mensen. We richten straten zo in dat wandelen en fietsen de logische en meest plezierige keuze wordt.
- **30 en 60 wordt de norm:** We maken het simpel en duidelijk. Binnen de bebouwde kom is de snelheid **30 km/u**, en op de verbindingswegen daarbuiten **60 km/u**. We zetten in op zichtbare en effectieve handhaving om deze norm te waarborgen, juist op die plekken waar structureel te hard wordt gereden.
- **Slimme routes voor zwaar verkeer:** Zwaar landbouw- en vrachtverkeer hoort niet thuis in smalle dorpsstraten. Samen met de sector ontwikkelen we logische voorkeursroutes *buiten de kernen om*. Zo maken we onze dorpen veiliger en leefbaarder.
- **Veilige routes voor iedereen:** We zorgen voor goed onderhouden, veilige en aaneengesloten wandel- en fietspaden die onze dorpen en natuurgebieden met elkaar verbinden.

Toegankelijkheid is een voorwaarde, geen optie

Een voorziening die niet voor iedereen te gebruiken is, is wat ons betreft niet af. Een drempel, hoe klein ook, mag nooit een reden zijn dat iemand niet kan deelnemen aan het sociale leven. Daarom zorgen we ervoor dat al onze openbare gebouwen, straten en pleinen volledig toegankelijk zijn, of je nu met een kinderwagen, een rollator of in een rolstoel onderweg bent. Bij elk nieuw plan en elke herinrichting is dit voor ons een harde voorwaarde.

Slim en sociaal vervoer

In een uitgestrekte gemeente als De Wolden is het een uitdaging om overal te komen zonder auto. Toch is het recht op mobiliteit een groot goed. We wachten niet op traditionele oplossingen die niet werken, maar investeren in slimme alternatieven die wél werken.

- **Versterking van De Wolden Vervoert:** Dit is een prachtig lokaal initiatief dat we verder willen uitbreiden en professionaliseren, met kortere reserveertijden en meer rolstoeltoegankelijke bussen.
- **Rijden voor de buurt:** We omarmen de kracht van onze zorgzame gemeenschap. We willen initiatieven stimuleren waarbij inwoners voor burens rijden die minder mobiel zijn. Om dit aan te moedigen onderzoeken we de mogelijkheid om deze vrijwilligers een concrete tegemoetkoming te geven, bijvoorbeeld via een korting op autokosten.
- **Samen sterk in de regio:** We blijven niet binnen onze gemeentegrenzen. Samen met onze buurgemeenten voeren we een actieve lobby bij de provincie en het Rijk. Zo zetten we ons gezamenlijk in voor betere en vaker rijdende verbindingen in de hele regio.
- **Kijken naar de toekomst:** We durven ook vooruit te denken, te innoveren en te experimenteren. Daarom willen we onderzoeken of nieuwe technologieën, zoals de zelfrijdende taxi, een oplossing kunnen bieden. Laten we als De Wolden vooroplopen met schoon en slim vervoer die op afroep haalbaar is. Zo zorgen we ook in de toekomst dat iedereen mobiel kan blijven.

1.3 Een gezonde en bloeiende leefomgeving

Een fijne plek om te wonen is een gezonde plek. Een buurt waar bomen voor koelte zorgen, waar kinderen veilig in de natuur kunnen spelen en waar je geniet van fluitende vogels. Groen in onze omgeving is geen luxe, maar een noodzaak voor onze gezondheid en ons geluk. Het vermindert stress, nodigt uit tot een ommetje en brengt mensen samen.

Daarom kiezen wij ervoor om de natuur niet alleen buiten de dorpen, maar juist ook daarbinnen alle ruimte te geven. Dat doen we met de volgende concrete plannen:

Groen dichtbij, voor iedereen

Om ervoor te zorgen dat iedere inwoner profiteert van een groene omgeving, werken wij met de **3-30-300 vuistregel**. Dit is een eenvoudige en duidelijke ambitie:

- Vanuit elk huis moet u minstens **3** bomen kunnen zien.
- Elke buurt bestaat voor minstens **30%** uit bomen en groen.
- Iedere inwoner woont op maximaal **300** meter afstand van een rustige, groene plek.

En we voegen de daad bij het woord met een dubbele belofte. Ten eerste **investeren** we in de toekomst: we gaan voor **ten minste één nieuwe boom per inwoner, per jaar**. Hiermee dragen wij substantieel bij aan de landelijke en provinciale opgave het bosareaal met 10% te doen toenemen.

Ten tweede **beschermen** we wat we hebben: we voeren de **kapvergunning** opnieuw in. Het kappen van een gezonde, waardevolle boom mag geen vanzelfsprekendheid zijn. Planten is belangrijk, maar behouden is cruciaal. We heten niet voor niets De Wolden en zonder bomen geen Wolden.

Weerbare natuur, gezonde buurten

Een gezonde leefomgeving begint bij het maken van slimme, natuurlijke keuzes. Wij staan voor een omgeving die goed is voor mens, plant én dier, en waarin 'groen' staat voor een rijke, natuurlijke biodiversiteit. Daarom kiezen we consequent voor bomen en planten die **van nature in Drenthe thuishoren**. Deze soorten vragen minder onderhoud en vormen een robuust, natuurlijk evenwicht. Bovendien is de winst voor biodiversiteit enorm. Waar een uitheemse boom soms maar een handvol insecten voedt, is een inheemse zomereik een thuis voor meer dan 400 verschillende soorten. Daarnaast zorgt inheemse biodiversiteit voor natuurlijke schadebestrijding '*ecosysteemdiensten*' voor de landbouw.

De natuur krijgt bij ons **altijd een volwaardige stem** in alle besluiten over onze leefomgeving.

- Concreet betekent dit dat we de '**Basiskwaliteit Natuur**' vastleggen in het Omgevingsplan. Dit wordt de absolute ondergrens: in geen enkel deel van onze gemeente mag de natuurkwaliteit hieronder zakken.
- Tegelijkertijd werken we actief aan **meer en grotere aaneengesloten natuurgebieden**. We verbinden nu nog losse, versnipperde stukjes groen met elkaar door nieuwe **ecologische zones** aan te leggen. Zo kunnen dieren zich weer vrij bewegen en krijgen planten de ruimte om zich te verspreiden.

Op deze manier werken we écht samen met de natuur, in plaats van ertegen.

Onze gezondheid staat voorop

De gezondheid van onze inwoners – en vooral van onze kinderen – is voor ons het allerbelangrijkste. Dat is geen loze belofte, maar een principe dat leidend is bij alle keuzes die we maken, en dat wij altijd zwaarder laten wegen dan korte-termijn economische belangen. De ultieme ambitie is een landbouw zonder schadelijke, chemische bestrijdingsmiddelen. Op weg daarnaartoe nemen we nu al concrete maatregelen om onze inwoners te beschermen.

- Wij creëren wettelijk vastgelegde, **gezonde bufferzones** rondom scholen, speeltuinen en woonwijken. Dat betekent een verbod op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in een straal van **minimaal 500 meter** rond deze kwetsbare plekken.
- Dit betekent ook dat we een duidelijke streep trekken bij de intensieve, niet-biologische **lelieteelt**. Deze vorm van landbouw, met zijn intensieve gebruik van chemische middelen, past niet in een gezonde leefomgeving en willen wij daarom niet in onze gemeente toestaan.
- Een gezonde leefomgeving staat ook onder druk door fijnstof, geur en lawaai. Wij willen onze bewoners beschermen tegen schadelijke bronnen van fijnstof, stank- en geluidsoverlast.
- Ook onze natuurgebieden beschermen we actief: in en rondom Natura-2000 gebieden mag geen sprake zijn van de neerslag van chemische bestrijdingsmiddelen.

Voor ons is het glashelder: de gezondheid van mensen en de bescherming van onze natuur gaan áltijd voor op de economische belangen van een specifieke teelt.

Zorg voor Dieren

Onze zorg voor een gezonde leefomgeving stopt niet bij mensen en planten. Ook het welzijn van de dieren die met ons samenleven, is voor ons van groot belang. Een beschaafde gemeenschap gaat respectvol om met alle levende wezens.

- Wij steunen de **Dierenambulance** en andere lokale initiatieven die zich inzetten voor dieren in nood.
- We voeren een diervriendelijk beleid voor **zwervedieren**, gericht op preventie en goede opvang.
- We ontmoedigen evenementen die onnodig **dierenleed** veroorzaken en zorgen dat dierenwelzijn altijd een criterium is bij het verlenen van vergunningen.

Klaar voor het klimaat van de toekomst

De zomers worden heter en de buien steeds heviger. De oplossing is simpel en effectief: steen eruit, groen erin. We stimuleren en helpen inwoners om tegels te vervangen door planten. Bij de herinrichting van straten kiezen we voor parkeerplaatsen die water doorlaten en leggen we, waar mogelijk, groene daken aan. Bomen zorgen voor natuurlijke verkoeling en een groene bodem kan regenwater veel beter opvangen.

Natuurlijke beekdalsystemen helpen ons in droge periodes water vast te houden en bij zware regenval water te bergen. Dit vergt een integrale herziening van ons hydrologische systeem en de functies van landgebruik. Wij maken duidelijke keuzes door het natuurlijke watersysteem te herstellen en functies daarop aan te passen. Belangrijke neveneffecten zijn verbetering van waterkwaliteit en natuur en daarmee duurzame ontwikkeling van de vrijetijdseconomie.

Respect voor de stilte van de nacht

Een gezonde leefomgeving stopt niet als de zon ondergaat. Overvloedige of verkeerd gerichte verlichting verstoort het bioritme van mens en dier en is zonde van de energie. Daarom gaan we **lichtvervuiling** tegen. Waar verlichting niet strikt noodzakelijk is, dimmen of doven we die. En als we verlichten, kiezen we voor de meest diervriendelijke en energiezuinige opties, zodat we weer kunnen genieten van de donkere, Drentse sterrenhemel, zonder dat het gevoel van veiligheid in het gedrang komt.

Samen maken we van De Wolden een gemeente waar groen en gezond leven vanzelfsprekend is. Een gemeente die klaar is voor de toekomst en waar mens, plant en dier zich thuis voelen.

1.4 Duurzame energie uit onze eigen omgeving

De Wolden wekt in de toekomst haar eigen schone en betaalbare energie op uit onuitputtelijke bronnen zoals zon en wind. Dat is goed voor het klimaat, maar ook voor onze portemonnee en onze onafhankelijkheid. Wij kiezen voor een energietransitie die eerlijk is, die past in ons landschap en waarbij de opbrengsten terugvloeien naar onze eigen gemeenschap, niet naar grote energiemaatschappijen.

De schoonste energie is bespaarde energie

De eerste en belangrijkste stap is altijd: energie besparen. Wat we niet nodig hebben, hoeven we ook niet op te wekken. Daarom helpen we inwoners actief om hun huizen te isoleren en zuiniger te maken. Hiermee pakken we energiearmoede direct aan en verlagen we de energierekening voor iedereen.

Onze keuzes voor schone opwek

Als het gaat om het opwekken van energie, maken we heldere en logische keuzes die passen bij De Wolden. De Wolden voorziet in de toekomst volledig in haar eigen energiebehoefte door duurzaam opgewekte energie, waaronder wij onuitputtelijke bronnen verstaan zoals zon en wind (mits passend in de omgeving) én effectieve energieopslag.

- **Zon op dak heeft altijd onze voorkeur.** Elk geschikt dak in de gemeente – op huizen, boerderijen en bedrijven – moet benut worden.
- Daarna kijken we naar **slim dubbelgebruik** van de ruimte, zoals zonnepanelen boven parkeerplaatsen of fietspaden.
- **Zon op land** kan een optie zijn, maar alleen onder strenge voorwaarden: het moet gecombineerd worden met bijvoorbeeld landbouw (agro-pv) of natuurontwikkeling.
- En **windenergie**? Wij zien kansen voor kleinschalige windmolens die passen in het landschap. Wegens impact op het landschap en omwonenden passen grootschalige windparken niet in onze visie. Kernenergie is voor ons geen optie.

Samen eigenaar: ruimte voor échte gemeenschapsenergie

De energietransitie kan alleen slagen als deze wordt gedragen door onze inwoners. Voor ons is het helder: de zeggenschap en de winst horen thuis in onze eigen dorpen. Eerlijk delen en samen beslissen zijn de sleutel tot succes. Wij wachten niet af tot de markt het regelt, maar nemen als gemeente zelf het voortouw.

- **De gemeente als aanjager en partner:** Wij zien een actieve rol voor de gemeente in het opstarten en ondersteunen van lokale energie-initiatieven. Net als bij woningbouw is ons principe 'ja, mits'. We zorgen dat regels en vergunningen meewerken in plaats van tegenwerken en we creëren ruimte voor experimenten en nieuwe technologieën. Maar we wachten niet alleen tot ideeën naar ons toekomen; we gaan ze **actief ophalen**. We nodigen buurten, straten en dorpen uit om samen te kijken naar de mogelijkheden voor een eigen, lokaal energiesysteem.
- **Transparant en eerlijk delen als voorwaarde:** Bij elk energieproject moet voor inwoners volstrekt duidelijk zijn hoe ze kunnen meepraten, meebeslissen en meeprofiteren. Wij zorgen voor heldere spelregels met als doel dat de opbrengsten en de zeggenschap volledig bij de inwoners zelf blijven; het gaat om een lagere energierekening voor iedereen, niet om winst voor een externe organisatie.
- **Lokale energiehub als wenkend perspectief:** Wij zien een toekomst met slimme, lokale energienetwerken. Een buurt of dorp wekt samen energie op, slaat die op in een centrale batterij en verdeelt die onderling. De gemeente helpt actief om proefprojecten te realiseren die onderzoeken hoe we dit soort **energiehub**s, die eigendom zijn van de gemeenschap zelf, kunnen opzetten. Hiermee voorkomen we dat het energienetwerk verder overbelast raakt.

Zo wordt schone energie niet alleen een bron van stroom, maar ook van een sterkere en rijkere lokale gemeenschap.

Pijler 2: Inkomen en een eerlijke, lokale economie

2.1 Een sterke, lokale economie: De kracht van landbouw en toerisme

De Wolden is het **groene hart van de Regio Zwolle**. Onze economische kracht zit niet in grote industrieterreinen, maar in de unieke kwaliteit van onze leefomgeving: de rust, de ruimte en ons prachtige landschap. Dit is de **belangrijkste motor voor onze lokale economie**. Een aantrekkelijk landschap trekt recreanten en toeristen die onze **lokale horeca en winkels ondersteunen**, wat op zijn beurt zorgt voor **banen en de vitaliteit van onze dorpen**. Wij kiezen er dus bewust voor om deze economische kracht te beschermen en te versterken. Ontwikkeling moet ons groene karakter versterken, niet aantasten.

Een nieuwe, duurzame toekomst voor de boer

De ruimte in De Wolden is kostbaar en we moeten er slimme keuzes voor maken. We willen hier prettig wonen, werken, recreëren en van onze natuur genieten. Dit vraagt om een zorgvuldige balans, met name als het gaat om de toekomst van de landbouw. De eisen die de natuur, het klimaat en regels aan ons stellen, nemen toe. Tegelijkertijd zien we de impact van de huidige landbouw op onze bodem en ons water, en leven er zorgen over de gezondheid van omwonenden én boeren.

Wij steken onze kop niet in het zand. We zien dit niet als een bedreiging, maar als een onvermijdelijke en noodzakelijke verandering die we als een kans willen omarmen. Samen met onze boeren willen we deze uitdaging aangaan en werken aan gezonde verdienmodellen, binnen de grenzen van wat onze omgeving aankan. Dat doen we met een heldere visie op ruimtelijke ordening.

- **Ecologie als Gids: De Juiste Landbouw op de Juiste Plek**

Niet alles kan overal. Als het aan ons ligt, wordt het principe ‘de juiste landbouw op de juiste plek’ de norm. We maken de **ecologische draagkracht van onze gemeente leidend** in al onze keuzes. Dit verankeren we in het **Omgevingsplan**. We kijken eerst naar de eigenschappen van het landschap – de bodem, het watersysteem en de nabijheid van kwetsbare natuur – en bepalen dán welke vorm van landbouw daar het beste past. Op de ene plek is ruimte voor hoogproductieve landbouw, op de andere past juist natuurinclusieve landbouw of de teelt van gewassen voor bouwmaterialen.

- **Naar een Gezonde Bodem en Schoon Water**

Door de juiste gewassen op de juiste grond te telen, maken we de landbouw weerbaarder en de bodem gezonder. Dit vermindert direct de noodzaak voor het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen en kunstmest. We weten dat het kan: met een slim mineralenbeleid, zoals het vroegere MINAS-systeem, kunnen we de mineralenoverschotten drastisch terugdringen. Door boeren te helpen en te stimuleren bij het maken van de juiste keuzes voor hun grond, werken we samen aan een gezonde bodem en schoon water, met behoud van een goede opbrengst.

- **De boer als landschapsbeheerder:** De boer is niet alleen voedselproducent, maar ook de beheerder van ons landschap. We vinden dat boeren daarvoor een eerlijke vergoeding moeten krijgen. Bijvoorbeeld voor het creëren van kruidenrijk grasland, het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of het beheren van landschapselementen.

- **Ruimte voor nieuwe verdienmodellen:** We stimuleren boeren actief om nieuwe inkomstenbronnen te ontwikkelen die passen bij de omgeving. Denk aan kleinschalige verblijfsrecreatie, zorg, educatie, de directe verkoop van producten van eigen land of de teelt van gewassen voor biobased bouwen.

- **Samenwerking en lokale voedselketens:** We stimuleren nieuwe vormen van samenwerking, zoals Herenboerderijen of voedselcollectieven, en ondersteunen de verkoop van streekproducten op lokale markten. Zo brengen we boer en inwoner dichterbij elkaar.

Onze rust en ruimte als economische motor

Onze rust, ruimte en natuur zijn de ‘gouden eieren’ van onze lokale economie. Die moeten we koesteren, niet opofferen voor snelle winst. Duurzaam toerisme dat hierop focust, versterkt onze gemeente.

- **Investeren in een hoogwaardige ervaring:** We investeren in een uitstekend netwerk van wandel-, fiets- en ruitersporen, dat toegankelijk is voor iedereen. Toegankelijkheid is daarbij een harde eis: we breiden het aantal **rolstoelvriendelijke paden** uit, zodat iedereen de kans krijgt om eropuit te gaan.
- **Kleinschalig en passend in het landschap:** Wij ondersteunen kleinschalige, duurzame verblijfsrecreatie die opgaat in de omgeving. Vrijkomende agrarische bebouwing biedt een prachtige kans voor bijvoorbeeld boerderijkamers, kleine campings of bijzondere overnachtingsplekken. Zo'n aanbod versterkt de lokale winkels en horeca en zorgt voor banen in de dorpen.

Ruimte voor passende bedrijvigheid

Als het groene hart van de regio maken we bewuste keuzes. We zijn onderdeel van de dynamische Regio Zwolle, waar voor elke ondernemersambitie een passende plek is. Onze rol daarin is helder.

- **Kwaliteit boven kwantiteit:** We verwelkomen bedrijven die onze unieke kwaliteiten versterken en die gedijen in een groene, hoogwaardige omgeving. Denk aan creatieve bedrijven, duurzame innovatie en dienstverlening die past bij ons karakter.
- **Geen ‘lege dozen’, maar investeren in onze échte economie:** We zeggen duidelijk nee tegen anonieme distributiecentra. Dit is geen kwestie van smaak, maar een **harde economische keuze**. Deze 'lege dozen' leveren vaak weinig duurzame banen op, zorgen voor veel verkeersoverlast, en – het allerbelangrijkste – ze **tasten de kern van ons economisch kapitaal aan: ons landschap**. Het opofferen van onze rust en ruimte voor dit soort bedrijvigheid zou de bijl aan de wortel zijn van onze **recreatieve en toeristische sector**. Wij kiezen er juist voor om die ondernemers te ondersteunen, door het product dat zij verkopen – een prachtig en gastvrij De Wolden – te beschermen en te versterken.
- **Vergroening van bedrijventerreinen:** We benutten de ruimte op de bestaande terreinen beter en maken de vergroening en natuurinclusieve inrichting ervan een prioriteit. Voor ons is de groene aankleding geen sluitpost, maar een essentieel onderdeel van elk bouwplan. Daarom maken we het een **harde voorwaarde** dat de aanleg van groen gelijktijdig met de bouw wordt ingepland. Zodra het plantseizoen het toelaat, wordt het groen ook daadwerkelijk aangelegd. Als een nieuw gebouw wordt opgeleverd, is de groene, aantrekkelijke omgeving eromheen dus ook direct gerealiseerd. Het Vlinderommetje in Zuidwolde laat zien hoe economie, recreatie en natuur zo vanaf de eerste dag hand in hand kunnen gaan.
- **De gemeente geeft het goede voorbeeld:** De gemeente laat zien dat het menens is. Bij de eigen inkoop kiezen we waar mogelijk bewust voor **duurzame en lokale** producten en diensten. Zo versterken we direct onze eigen ondernemers en dragen we bij aan een duurzame economie.

2.2 Bestaanszekerheid voor iedereen

Een sterke lokale economie is pas echt een succes als iedereen kan meedelen in de welvaart. Werk is meer dan een inkomen; het is een manier om mee te doen, talenten te ontwikkelen en een bijdrage te leveren. Voor wie kan werken, creëren we kansen. En voor wie dat (even) niet kan, zorgen we voor een solide vangnet en de mogelijkheid om op een andere manier van waarde te zijn. In onze gemeente laten we niemand achter.

Kansen op werk: iedereen doet mee

Iedereen die wil en kan werken, verdient een eerlijke kans op een passende baan.

- **De weg naar werk makkelijker maken:** Er zijn vaak regelingen om mensen te helpen met omscholen of om een nieuwe baan te vinden. Wij zorgen ervoor dat de gemeente deze kansen actief en begrijpelijk onder de aandacht brengt bij iedereen die het nodig heeft.
- **STARK als opstap naar de toekomst:** Voor wie een drempel ervaart naar de arbeidsmarkt, is er ons sociaal ontwikkelbedrijf STARK. Dit is geen eindstation, maar een plek om te groeien, vertrouwen op te doen en talenten te ontwikkelen. Wij investeren in STARK, zodat het mensen nog beter kan begeleiden naar een passende, duurzame plek op de arbeidsmarkt – binnen of buiten het bedrijf.
- **Een goede start voor nieuwkomers:** Mensen die in ons land een nieuw thuis zoeken, verdienen een warm welkom en een eerlijke kans om een bestaan op te bouwen. Wij zien werk als de beste motor voor integratie. Daarom investeren we in intensieve begeleiding: van het leren van de taal tot het matchen van hun kennis en kunde met lokale werkgevers of een passend traject bij STARK. Zo zorgen we dat

nieuwkomers zich niet alleen snel thuis voelen, maar ook hun talenten kunnen inzetten voor onze gemeenschap.

- **Eerlijk werk, eerlijke behandeling van arbeidsmigranten:** Bij een eerlijke economie hoort ook een eerlijke behandeling van iedereen die hier werkt, inclusief de vele arbeidsmigranten die onze lokale economie draaiende houden. Wij vinden dat de verantwoordelijkheid voor goede, veilige en gezonde leefomstandigheden in de eerste plaats ligt bij de werkgevers die hen naar De Wolden halen. De rol van de gemeente is helder: wij denken mee over oplossingen en faciliteren waar nodig, maar handhaven streng op de regels en gemaakte afspraken. Uitbuiting en slechte huisvesting horen niet thuis in onze gemeente.

Een vangnet dat werkt: steun als het nodig is

In een welvarende gemeente als De Wolden is het onacceptabel dat mensen in armoede leven. Als het leven tegenzit, moet er een betrouwbare overheid zijn die steun biedt.

- **Meedoen is waardevol, ook zonder betaald werk:** Wij zijn ontzettend trots dat De Wolden een van de gemeenten is met de meeste vrijwilligers. Die enorme inzet voor onze zorgzame gemeenschap is van onschatbare waarde, en we vinden dat dit beloond mag worden. Daarom stellen wij voor mensen in de bijstand een **vrijwilligersvergoeding** voor: wie zich inzet voor de gemeenschap, maar niet kan werken, ontvangt een vergoeding van €100 per maand, bovenop een eventuele uitkering. Zo geven we erkenning aan hun bijdrage en een extra steuntje in de rug.
- **We beschermen wie het hardst geraakt wordt:** Bestaande, effectieve regelingen houden we in stand en versterken we. We zorgen dat gezinnen met kinderen via het **kindpakket** de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Ook blijven we inwoners met een hoge energierekening en een laag inkomen helpen om **energiearmoede** te voorkomen.
- **Hulp bij het op orde krijgen van financiën:** Schulden kunnen een verlamrend effect hebben. Voorkomen is beter dan genezen. Het **Geldloket** van de Stichting Welzijn De Wolden is hierin een belangrijk en laagdrempelig startpunt. Maar wij willen meer dan alleen een loket; we willen mensen vaardigheden geven om financieel weerbaar te worden. Daarom zetten we in op de actieve inzet van **budgetcoaches**. Zij geven niet alleen advies, maar helpen u persoonlijk om overzicht te krijgen, het woud aan regelingen te begrijpen en structureel te besparen. Het is een investering in zelfredzaamheid, die helpt om grotere problemen te voorkomen en mensen weer vaste grond onder de voeten te geven.

Pijler 3: Welzijn en een zorgzame gemeenschap voor iedereen

3.1 Vitale dorpen waar we voor elkaar zorgen

Een dorp is meer dan een verzameling huizen. Het is een gemeenschap, en die gemeenschap heeft een hart nodig: de plekken waar we elkaar ontmoeten, samen sporten, cultuur beleven en voor elkaar zorgen. Denk aan het dorpshuis, de bibliotheek, het zwembad en de sportvelden. Voor ons zijn dit geen kostenposten waarop je kunt bezuinigen. Dit zijn investeringen in de leefbaarheid, de verbinding en het geluk van al onze inwoners.

Wij investeren in wat ons bindt

Daarom maken we een duidelijke en eerlijke keuze: op deze essentiële voorzieningen wordt niet bezuinigd. Sterker nog, we investeren erin. En ja, als dat nodig is om onze zwembaden, bibliotheek en dorpshuizen open en vitaal te houden, durven wij te kiezen voor een gerichte verhoging van de lokale belastingen, zoals de OZB. Want wij geloven dat wie de sterkste schouders heeft, best iets meer mag bijdragen aan de voorzieningen waar we allemaal van profiteren.

- **Het dorpshuis als centrale spil:** Het dorpshuis is de huiskamer van het dorp. We willen deze cruciale rol versterken door van het dorpshuis, waar het kan, de centrale spil te maken waar ook andere diensten aanhaken, zoals een bibliotheekservicepunt of een spreekuur van de gemeente. We maken van de dorpshuizen in de vijf grootste kernen Ruinen, Ruinerwold, Koekange, De Wijk en Zuidwolde bovendien een **veilige haven** waar inwoners terecht kunnen bij calamiteiten zoals een storing in het stroomnet, de watervoorziening of een cyberincident.
- **Zwemveiligheid en plezier voor elk kind:** Wij vinden dat zwemles bij het onderwijs hoort. Daarom stellen wij voor om elke leerling die deelneemt aan schoolzwemmen een **gratis zwemabonnement** te geven. Dit vergroot de zwemveiligheid, stimuleert een gezonde levensstijl en ondersteunt onze zwembaden direct.
- **De bibliotheek als culturele ontmoetingsplek:** De bibliotheek is veel meer dan een plek om boeken te lenen. We helpen onze bibliotheken te ontwikkelen tot bruisende culturele ontmoetingsplaatsen, met activiteiten op het gebied van lezen, taal en digitale vaardigheden.
- **Onderwijs is de hoeksteen: gezonde scholen voor de toekomst:** We hebben ons de afgelopen jaren hardgemaakt voor het behoud van onze kleine scholen. Dat blijven we doen. Maar we kijken verder: een school moet ook een **gezonde en frisse plek** zijn. Daarom zetten we in op het verbeteren van het **binnenklimaat** in onze schoolgebouwen, want in een lokaal met goede luchtcirculatie en een prettige temperatuur kunnen kinderen pas echt goed leren. Daarbij ontwikkelen we scholen door tot **Integrale Kindcentra (IKC's)** met een doorlopende leerlijn en ruime openingstijden. Zo ontzorgen we werkende ouders en creëren we één vertrouwde, stabiele plek voor elk kind.

Een rijk aanbod van sport en cultuur

Cultuur en sport zijn het bindmiddel van onze samenleving. Van de toneelvereniging tot de wekelijkse voetbaltraining: het brengt mensen samen, is goed voor de gezondheid en geeft kleur aan het leven.

- **Waardering voor onze vrijwilligers:** Wij koesteren onze vele vrijwilligers en ondersteunen de verenigingen die, week in week uit, zorgen voor een rijk aanbod in de hele gemeente.
- **Eerlijke verdeling van budgetten:** Om te zorgen dat dit aanbod divers en voor iedereen toegankelijk blijft, **herijken we het subsidiebeleid**. We zorgen voor een eerlijke verdeling, met structureel meer aandacht en budget voor **kleinere sporten, nieuwe culturele initiatieven en individuele sporters**.
- **Zichtbaar en makkelijk te vinden:** Het brede aanbod in onze gemeente is iets om trots op te zijn. Daarom gaan we de bestaande, prachtige platforms **CultureelDeWolden.nl** en **ActiefDeWolden.nl** nog actiever ondersteunen en beter

onder de aandacht brengen. Zo zorgen we dat iedere inwoner makkelijk kan vinden wat er in onze bruisende gemeente te doen en te beleven is.

- **Samenwerking stimuleren:** We moedigen actieve samenwerking aan: tussen verenigingen onderling, maar ook met het onderwijs, ondernemers en binnen het sociaal domein. Een sportdag op school, een theatervoorstelling in het verzorgingstehuis, of een kunstproject met een lokale ondernemer: juist die combinaties verrijken het aanbod en de gemeenschap.

Kunst die je buiten tegenkomt

Cultuur is meer dan wat er binnen de muren van een theater of dorps huis gebeurt. Wij vinden dat kunst ook een plek verdient in de openbare ruimte. Een mooi beeld op een plein, een gedicht op een muur of een wisselende expositie in het park; het verrijkt de leefomgeving, versterkt de identiteit van onze dorpen en biedt een prachtig podium aan lokale en regionale kunstenaars.

Samen zorgen we ervoor dat onze dorpen levendige, sociale en zorgzame plekken blijven, waar voor jong en oud iets te beleven valt.

3.2 Een gemeente voor alle generaties

Een sterke gemeenschap is een gemeenschap waar alle generaties een plek hebben, zich thuis voelen en iets voor elkaar kunnen betekenen. Van de dreumes die leert fietsen tot de senior die zijn kennis en ervaring deelt: iedereen is van waarde. Wij zetten ons in voor een toekomstbestendig De Wolden, waar jong en oud niet langs elkaar heen leven, maar mét elkaar.

Een goede start voor onze jeugd

Investeren in onze jeugd is investeren in de toekomst van onze dorpen. We willen dat kinderen en jongeren hier veilig en prettig kunnen opgroeien, met alle ruimte om zich te ontwikkelen en een bijdrage te leveren aan de gemeenschap.

- **Een kansrijke start voor elk kind:** Een goede start begint niet pas op school, maar al bij de geboorte. De eerste 1.000 dagen van een kinderleven zijn cruciaal voor een gezonde en gelukkige toekomst. Omdat het ook in De Wolden nog altijd uitmaakt waar je wieg staat, geven wij **met voorrang uitvoering aan het programma 'Kansrijke Start'**. Samen met lokale partners zorgen we ervoor dat (aanstaande) ouders de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Zo versterken we de kanselijkheid vanaf het allereerste begin en geven we elk kind de beste mogelijkheid om op te groeien tot een weerbare volwassene.
- **De school in het hart van het dorp:** We hebben hard gevochten voor het behoud van onze kleine scholen, en dat blijven we doen. Want in een levendig dorp hoort een school. We maken ons bovendien hard voor een **gezonde en frisse leerplek** in alle schoolgebouwen. Een goed binnenklimaat is essentieel voor de leerprestaties en gezondheid van kinderen en leerkrachten.
- **Ruimte voor en mét jongeren:** Jong zijn in De Wolden moet leuk zijn. We koesteren de lokale initiatieven zoals festivals en evenementen. Ook tradities horen daarbij: we maken een duidelijk onderscheid tussen **carbide schieten**, een sociale traditie die mensen op een afgesproken, open plek samenbrengt, maar we trekken

een lijn bij het onverantwoord **gooien en afsteken van losse, harde knallen midden in woonwijken**, dat voor onrust zorgt bij mens en dier.

- **Keten en ontmoetingsplekken:** We accepteren dat jongeren hun eigen plekken opzoeken, zoals in keten. In plaats van dit te verbieden, frissen we het succesvolle **Keten United-beleid** op: een positieve aanpak die inzet op voorlichting, brandveiligheid en ouderbetrokkenheid. Daarnaast stimuleren we de oprichting van meer **Jongeren Ontmoetings Plekken (JOP's)**, waar jongeren veilig samen kunnen komen.

De kracht van ervaring: onze oudere generatie

Ouderen maken een steeds groter deel uit van onze gemeenschap. Wij zien dat niet als een zorg, maar als een enorme kracht.

- **Meer dan zorg: een actieve rol:** We zien ouderen niet als een groep die alleen zorg nodig heeft, maar als een bron van kennis, ervaring en tijd. Zij zijn de motor van onze zorgzame gemeenschap, bijvoorbeeld in het verenigingsleven of als onmisbare vrijwilliger.
- **De gemeente faciliteert en betreft:** De gemeente heeft een actieve rol in het betrekken en faciliteren van deze generatie. We zorgen voor vaste contactpersonen die nauw contact houden met ouderenorganisaties en hen betrekken bij nieuwe initiatieven.

Samen sterker: jong en oud verbonden

Het mooiste De Wolden is een gemeente waar generaties voor elkaar klaarstaan. Dit principe willen we in al ons beleid verweven. Deels gebeurt dit vanzelf, maar we kunnen het ook een handje helpen.

- Door het stimuleren van **woonvormen waar generaties samenleven**, zoals in hofjes of op boerenerven (zie hoofdstuk 1.1), maken we onderlinge hulp makkelijker.
- Door het ondersteunen van '**rijden voor de buurt**' (zie hoofdstuk 1.2), verbinden we mensen die hulp nodig hebben met mensen die willen helpen.
- Door verenigingen en initiatieven te stimuleren waar **jong en oud samen sporten, musiceren of een hobby uitoefenen**, versterken we de sociale banden.

Samen bouwen we aan een gemeente waar alle generaties niet alleen prettig kunnen wonen, maar waar ze ook echt samen leven.

Oudjaarsavond: een feest voor iedereen

Met het oog op de invoering van een algemeen vuurwerkverbod in Nederland in 2026 stimuleert de gemeente om in samenwerking met de dorpshuizen te komen tot oudejaarsvieringen in de dorpskernen, waarbij jong en oud op een veilige en verantwoorde manier de jaarwisseling kunnen vieren. Hierbij valt ook te denken aan enkele plekken in de gemeente zoals de grote kernen De Wijk, Ruinen, Ruinerwold, Koekange en Zuidwolde, waar door professionals vuurwerk wordt afgestoken.

3.3 Zorg en ondersteuning dichtbij

In een zorgzame gemeenschap letten we op elkaar en staan we voor elkaar klaar. Soms heeft iemand professionele hulp of ondersteuning nodig. Op zo'n moment moet de gemeente een betrouwbare partner zijn die snel, dichtbij en op een menselijke manier helpt. Niet met ingewikkelde procedures, maar met een luisterend oor en een passende oplossing.

De juiste hulp, dichtbij en op maat

Voor ons staat de mens centraal, niet het systeem. Of het nu gaat om jeugdzorg of ondersteuning in het dagelijks leven (WMO), ons uitgangspunt is dat we de zorg en ondersteuning zo dichtbij en effectief mogelijk organiseren.

- **Jeugdzorg in de eigen omgeving:** Als een gezin hulp nodig heeft, halen we kinderen niet onnodig uit hun vertrouwde omgeving. We zetten alles op alles om ondersteuning te bieden in het gezin zelf, op school en in de eigen buurt. We gaan door met de **hervormingsagenda jeugd** om wachtlijsten te voorkomen en snel passende hulp te bieden, waarbij de kracht van de omgeving wordt meegenomen. Een prachtig voorbeeld hiervan is '**Moeders van De Wolden**': een lokaal initiatief waarbij hulpgezinnen ouders even de rust geven om op adem te komen. Dit soort zorg, dichtbij en gedragen door de gemeenschap, is precies wat wij willen versterken.
- **Ondersteuning die uitgaat van eigen kracht:** Bij ondersteuning in het dagelijks leven (WMO) stappen we af van het denken in beperkingen. Het vertrekpunt is juist de **eigen kracht** en wat mensen wél kunnen. Het gesprek tussen de hulpverlener en de inwoner richt zich op de rol die de eigen omgeving kan spelen, en welke professionele ondersteuning aanvullend nodig is om een zo zelfstandig mogelijk leven te leiden. Een concreet voorbeeld hiervan is het garanderen van mobiliteit: daarom maken we de **WMO-vervoerpas** op aanvraag beschikbaar voor alle inwoners **vanaf 75 jaar**.

Zichtbaar in de buurt: voorkomen is beter dan genezen

De beste hulp is de hulp die een groter probleem voorkomt. Daarom investeren we in preventie en zijn we zichtbaar aanwezig in de buurten.

- **De buurtteams als veilig aanspreekpunt:** Wij willen dat de buurtteams uitgroeien tot de laagdrempelige en herkenbare ogen en oren in de wijk. Ze **vormen** een eerste, veilig aanspreekpunt bij vragen of zorgen. We zorgen ervoor dat een gesprek met het buurtteam **altijd** vertrouwelijk is en, indien gewenst, anoniem kan plaatsvinden. Door vroegtijdig te signaleren wat er speelt, bijvoorbeeld op het gebied van eenzaamheid of sociale problemen, kunnen ze kleine problemen in de kiem smoren en voorkomen dat deze groter worden.
- **Investeren in buurtbemiddeling:** Een conflict met de buren kan snel escaleren. Wij willen daarom fors meer inzetten op **buurtbemiddeling**, uitgevoerd door de buurtteams. Zij kunnen helpen om het gesprek weer op gang te brengen en samen tot een oplossing te komen.
- **Preventie van alcohol- en drugsgebruik:** Een gezonde gemeenschap neemt ook haar verantwoordelijkheid als het gaat om alcohol en drugs. Deze middelen hebben een slechte invloed op onze gezondheid en het gebruik ervan moet zoveel mogelijk worden beperkt. We zetten daarom in op goede voorlichting over de gevolgen. We willen een strengere aanpak van alcoholgebruik in het verkeer en **werken, samen**

met ouders, scholen en verenigingen, aan een cultuur waarin opgroeien zonder alcohol voor onze jeugd de normaalste zaak van de wereld wordt.

Samen werken aan een veilige gemeenschap

Veiligheid in het eigen huis en op straat is een basisvoorwaarde voor een prettig leven. Dit gaat over meer dan alleen criminaliteit; het gaat over sociale veiligheid en het vertrouwen in elkaar.

- **Aanpak van ondermijning:** We zien dat het vertrouwen in de samenleving onder druk staat. Soms voelen inwoners zich onveilig of onder druk gezet, bijvoorbeeld door partijen met tegenstrijdige belangen. Dit kan met bedrijven zijn, maar ook inwoners onder elkaar. Ook dan kan er sprake zijn van ondermijning zonder dat dit in de criminele sfeer zit. In het geval van dit soort ondermijning geloven we niet in een aanpak van hard tegen hard. Polarisation onder inwoners bestrijdt je niet met meer polarisation. Daarom kiezen wij voor de weg van **verbinding en dialoog**.
 - **Gesprekken op neutraal terrein:** Bij hoogoplopende conflicten organiseert de gemeente, onder leiding van een onafhankelijke bemiddelaar, gesprekken om partijen weer met elkaar in contact te brengen.
 - **Van signaal naar actie:** Inwoners die misstanden aankaarten, moeten de zekerheid hebben dat hun melding serieus wordt genomen. Dit moet **altijd veilig en, indien gewenst, volledig anoniem** kunnen. Wij garanderen dat deze signalen van onveiligheid en ondermijning daadwerkelijk worden onderzocht en opgepakt.
- **Asociaal gedrag wordt niet getolereerd:** Veiligheid begint met respect voor elkaar. Straatintimidatie, discriminatie of ander sociaal gedrag heeft geen plek in De Wolden en wordt actief aangepakt. We zorgen voor een laagdrempelige en **veilige manier om dit (anoniem) te kunnen melden**, zodat we gericht kunnen handhaven.

3.4 Een inclusieve gemeenschap: iedereen doet mee

Voor ons is het helder: onze gemeente moet een plek zijn waar iedereen zich thuis voelt, mee kan doen en volledig zichzelf kan zijn. Ongeacht achtergrond, afkomst, overtuiging of wie je liefhebt. Een inclusieve samenleving is geen extraatje, maar het fundament van een sterke, veerkrachtige en hechte gemeenschap.

Een omgeving zonder drempels

Meedoen begint bij de mogelijkheid om overal te kunnen komen. Daarom is fysieke toegankelijkheid geen aandachtspunt, maar een harde voorwaarde. Dit betekent dat straten, winkels, speelplekken en openbare gebouwen voor iedereen bereikbaar moeten zijn, ook als u een beperking heeft, slecht ter been bent of met een kinderwagen loopt. We willen dat er bij elk nieuw plan – van de herinrichting van een straat tot een nieuwbouwproject – direct wordt nagedacht over toegankelijkheid. Een voorziening die niet voor iedereen bruikbaar is, is wat ons betreft niet af.

Een warm en solidair welkom

Mensen die huis en haard moeten verlaten vanwege oorlog of vervolging, laten wij niet in de kou staan. Wij vinden het onze morele plicht om onze verantwoordelijkheid te nemen en deze mensen een veilige plek te bieden om op adem te komen en een nieuw bestaan op te bouwen. De Wolden moet daarom snel en volledig voldoen aan haar opgave voor de opvang van vluchtelingen. Maar het stopt niet bij het bieden van een dak. We investeren in

goede begeleiding bij het leren van de taal en het vinden van een plek in onze gemeenschap, bijvoorbeeld door hen te koppelen aan de kansen op werk die er zijn (zie hoofdstuk 2.2).

De vrijheid om jezelf te zijn

Je thuis voelen gaat over sociale veiligheid. Over de vrijheid om hand in hand te kunnen lopen met wie je liefhebt en trots te zijn op wie je bent. Discriminatie en uitsluiting, openlijk of subtiel, hebben geen plek in De Wolden. Daarom blijven wij ons actief inzetten voor de zichtbaarheid en acceptatie van bijvoorbeeld de LHBTIQA+-gemeenschap. We steunen initiatieven die vooroordelen wegnemen en de dialoog bevorderen, want pas als je veilig bent om jezelf te zijn, kun je volwaardig deelnemen aan de gemeenschap.

Van meepraten naar gedeelde verantwoordelijkheid

Inwoners betrekken is voor ons meer dan een informatieavond organiseren. Het betekent dat we als gemeente actief op zoek gaan naar de stem van groepen die we minder vaak horen. Denk aan jongeren, nieuwkomers, mensen met een beperking of inwoners met een kleinere portemonnee.

Maar we gaan nog een stap verder dan alleen luisteren. Wij vertrouwen op de kracht en kennis in onze dorpen. Daarom willen we dat dorpsgemeenschappen, via breed gedragen **dorpsvisies**, zélf de regie en het **budgetbeheer** krijgen over plannen voor hun eigen leefomgeving. Heel concreet: de gemeente stelt een budget beschikbaar voor de plannen uit de dorpsvisie, maar het is de dorpsgemeenschap zelf die beslist hoe dit geld precies wordt besteed. Of het nu gaat om de aanleg van een nieuwe speelplek, het vergroenen van een plein of het plaatsen van extra bankjes: het dorp maakt de keuzes, zoekt zelf de partijen om het uit te voeren en is verantwoordelijk voor het resultaat.

De rol van de gemeente verschuift hiermee. Na goedkeuring van de dorpsvisie zal de gemeente een stapje terug doen als beslisser op de uitvoering daarvan, naar een partner die faciliteert met kennis en geld bij de uitvoering. Dát is voor ons echte participatie: de verantwoordelijkheid en zeggenschap delen met de inwoners die het treft.

•

3.5 Een gemeente die naast je staat

Voor ons is het helder: de gemeente, dat zijn wij allemaal. De gemeentelijke organisatie is daar een onderdeel van, en moet dus dienstbaar zijn aan álle inwoners. Te vaak nog worden mensen van het kastje naar de muur gestuurd, blijven vragen onbeantwoord of verzandt een goed initiatief in bureaucratie. Dat moet anders, en dat kán anders. Wij kiezen voor een gemeente die niet tegenover jou staat, maar naast je.

Dienstbaar, bereikbaar en begrijpelijk

Wij investeren in de kennis, kunde en vooral in de houding van onze gemeentelijke diensten. Een proactieve, helpende gemeente wordt de norm.

- **Zichtbaar en dichtbij: de gemeente komt naar je toe.** Niet iedereen kan of wil voor elke vraag naar het gemeentehuis reizen. Daarom brengen wij de gemeente naar de dorpen. Wij willen een wekelijks **gemeentelijk spreekuur** in bijvoorbeeld de dorpshuizen of bibliotheken. Daar kun je terecht met al je vragen, ideeën en initiatieven, en word je direct geholpen door een vertrouwd gezicht. Daarnaast willen we de inzet van dorpsondersteuner vergroten.

- **Heldere taal en een luisterend oor:** Je bent geen nummer, maar een inwoner met een naam. Daarom schaffen we onbegrijpelijke ambtelijke taal en ingewikkelde formulieren af. Een brief van de gemeente moet voor iedereen te begrijpen zijn. Wij zorgen ervoor dat **je jouw verhaal maar één keer hoeft te doen**. Vanaf het eerste contact word je vraag zorgvuldig vastgelegd, zodat elke medewerker die je daarna spreekt direct weet waar het over gaat en je meteen kan helpen.
- **De weg vinden in de zorg:** De vele regelingen en organisaties maken het soms moeilijk om de juiste hulp te vinden. Daarom zetten we vol in op het bekendmaken en doorontwikkelen van de digitale '**Sociale Kaart**'. Dit wordt de centrale, begrijpelijke wegwijzer voor alle zorg en ondersteuning in De Wolden.
- **Een proactieve gemeente die niemand vergeet.** De gemeente wacht niet tot jij aanklopt, maar stapt zelf naar voren. We zien het als onze taak om inwoners die recht hebben op ondersteuning, subsidies of andere regelingen, maar de weg niet weten te vinden, **actief op te sporen en te helpen**. Dat geldt voor onze ouderen, maar ook voor andere groepen die soms 'onzichtbaar' zijn. Niemand mag vergeten worden.

Een menselijke gemeente, ook digitaal

De digitalisering biedt kansen om onze dienstverlening te verbeteren, maar alleen als we iedereen meenemen en de privacy van onze inwoners vooropstellen.

- **Digitale inclusie:** Wij garanderen dat er voor elke digitale dienst een menselijk, toegankelijk en makkelijk te vinden alternatief is. Een gemeente die naast je staat, is ook telefonisch en aan een balie goed bereikbaar. We ondersteunen inwoners die moeite hebben met de digitale wereld, bijvoorbeeld via cursussen in de bibliotheek.
- **Jouw privacy is het uitgangspunt:** De gemeente verzamelt alleen data die strikt noodzakelijk is en is daar altijd transparant over. Wij hanteren het principe van 'privacy by design': de bescherming van jouw persoonlijke gegevens is geen bijzaak, maar wordt vanaf het allereerste begin meegenomen in het ontwerp van elk systeem.

Een gemeente die over de grenzen kijkt

Veel ambities en opgaven in De Wolden beperken zich niet tot de gemeentegrenzen. Daarom wordt op alle thema's zoveel als mogelijk interbestuurlijk de samenwerking gezocht met omliggende gemeenten, regio Zwolle, provincies en het waterschap conform de 1-overheidsgedachte.

Conclusie

Samen bouwen we aan een gemeente die luistert, helpt en er voor jou is. Een gemeente die initiatieven uit onze samenleving omarmt en faciliteert. Een gemeente die naast jou staat en als partner met jou samenwerkt. Een gemeente waar jij op kunt vertrouwen.